

Konsekvensutredning, 2026-002554

1 Redogörelse för problemet, konsekvenser och alternativ

1.1 Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Idag begränsas svenskt licensierat fiske efter lax primärt genom årliga beslut om tillgängliga fiskemöjligheter. Enligt EU:s kvotförordning för Östersjön 2026 (kvotförordningen för Östersjön 2026)¹ uppgår den nationella kvoten som får fördelas för riktat fiske efter lax i Bottenhavet och Bottenviken under 2026 till 7 152 stycken laxar. Jämfört med 2025 motsvarar kvoten en minskning med 27 procent, och bara under den senaste femårsperioden har kvoten minskat med drygt 75 procent. Utöver nationell tillgänglig kvot finns det möjlighet att med stöd av bestämmelser om mellanårsflexibilitet i artikel 15.9 i grundförordningen överföra kvot som inte nyttjades under 2025. På grund av denna mellanårsflexibilitet är det möjligt att föra över 1 148 laxar till 2026 års laxfiske. Genom ett politiskt beslut om ett gemensamt uttalande under ministerrådet 2025 åtog sig Sverige att begränsa 2026 års nyttjande av mellanårsflexibiliteten till att endast omfatta bifångster av lax. Åtagandet var ett svar på den oroande utvecklingen för de vilda laxbestånden i delområde 30 och 31 som observerats under senare år. Den totala kvoten att fördela för riktat fiske efter lax under 2026 är därmed 7 152 laxar.

Utifrån den aktuella kvotförordningen för Östersjön justeras de nationella bestämmelserna för fiske efter lax årligen i syfte att fördela nationella fiskemöjligheter för lax. I samband med detta justeras även andra nationella bestämmelser relaterade till lax med hänsyn till gällande EU-bestämmelser, fiskets bedrivande efter lax och andra arter med laxfångande redskap samt identifierade åtgärdsbehov utifrån vetenskaplig rådgivning om laxbeståndens utveckling och status. Med anledning av de senaste årens svaga återvandring av vild lax och stora osäkerheter kring mängden återvandrande laxar inför 2026 anser HaV att del av fisket inom kvoten, likt tidigare år, bör styras mot områden med hög andel odlad fettfeneklippt lax. För att öka uttaget av odlad fettfeneklippt lax inom tillgänglig kvot bör särskild hänsyn tas till fisket inom delområde 30 samt inom Skellefteälvens och Luleälvens terminalfiskeområde i delområde 31, där andelen odlad lax är hög. Genom att tillgängliggöra kvot och möjliggöra ett förlängt fiske inom dessa områden kommer den odlade laxen i högre grad nyttjas för fiske och därmed minskar fiskeridödligheten för vild lax inom kvoten.

¹ Rådets förordning (EU) 2025/2454 av den december 2025 om fastställande av fiskemöjligheterna för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i Östersjön för 2026 och om ändring av förordning (EU) 2025/202 vad gäller vissa fiskemöjligheter i andra vatten

En strikt begränsad kvot, i kombination med hög infiskningstakt (antal landade laxar per dag) efter fiskets start, medför att kvoten snabbt tar slut och att fisket efter lax behöver stoppas efter ett fåtal dagar. Eftersom lax omfattas av landningsskyldigheten och möjligheterna till utkast är strikt begränsade (högst 8 procent av total fångst) behöver oavsiktliga bifångster av lax landas och kvotavräknas. För att kvoten inte kraftigt ska överskridas behöver det därför införas ett generellt förbud för fiske med laxfångande redskap under tid som fiske av lax är förbjudet samtidigt som risken för bifångst av lax bedöms vara hög. Längre perioder med redskapsstopp begränsar då fisket efter andra arter som bedrivs med samma typ av redskap.

En begränsad kvot, i kombination med hög infiskningstakt, skapar betydande osäkerheter i den löpande kvotuppföljningen som ligger till grund för planering och bedömning av när fisket efter lax inom kvoten behöver stoppas. Med undantag av 2025, då den totala infiskningstakten i främst Bottenviken var osedvanligt låg efter fiskets start (ca 360 laxar per dag), har den genomsnittliga totala infiskningstakten i Bottenviken för åren 2020–2024 varierat mellan ca 660 och 920 laxar per dag under de första sju dagarna efter fiskets start. Samtidigt kan det faktiska antalet laxar som landas per dag variera betydligt, vilket gör det svårt att förutse och bedöma när fisket inom kvoten behöver stoppas baserat på tillgänglig information om daglig infiskning. För att undvika överskridande av kvot behöver stoppet planeras med större säkerhetsmarginal. Detta kan resultera i att stoppet införs tidigare än nödvändigt och att den kvot som fördelats för fiske inom ett område istället underutnyttjas.

I Bottenhavet, där fisket påbörjas tidigare observeras vanligen en jämnare infiskningstakt med ett lägre antal landade laxar per dag. De högsta landningarna per dag inträffa vanligen i slutet av juni men överskrider sällan 150 laxar per dag.

För att förlänga perioden för fiske med fasta redskap efter lax i delområde 31 innan fisket behöver stoppas, samt för att öka säkerheten i den löpande kvotuppföljningen och därmed möjligheten att nyttja kvoten som planerat, föreligger ett stort behov av att anpassa infiskningstakten utifrån tillgänglig laxkvot. En sänkt infiskningstakt inom området kommer även bidra till att perioden med ett generellt redskapsstopp för laxfångande redskap blir kortare. Genom att fiskets landningar fördelas över en längre period kommer fisket att riktas mot en större del av det återvandrande laxbeståndet, vilket minskar risken för överexploatering av enskilda storleksklasser, bestånd, eller delbestånd som kan återvandra vid olika tider.

Under tid då fiske efter lax är förbjudet och förekomsten av lax i kustområdet bedöms vara hög anser HaV att det är nödvändigt att begränsa fiske med laxfångande redskap för att undvika riktat fiske efter lax eller betydande bifångster av lax i annat fiske. När förekomsten av lax minskat i kustområdet, och det inte längre bedöms finnas möjligheter att bedriva ett riktat fiske efter lax, bör fisket med laxfångande redskap kunna återupptas för fiske efter andra arter. Eftersom 2026 års laxfiskesäsong antas bli kort i framförallt delområde 31 väntas en längre period med generellt förbud för fiske med fasta redskap innan fisket efter andra arter kan återupptas. Då redskapen är stora, tar tid att sätta ut och plocka in samt att det i många fall kan vara svårt att hålla fiskhuset över vattenytan under längre perioden på grund av väderförhållanden och vindexponering föreligger behov av att se över alternativa lösningar för att göra redskapen ofiskande under tid som fiske är förbjudet.

På grund av betydande problem med hälsorelaterade dödligheten på vuxen lax i Ljungan och drastiskt minskande tätheter av laxungar under åren 2017–2021 införde HaV 2019 ett förbud för fiske av lax i Ljungan under hela året. Därutöver infördes utökade restriktioner i ett större fredningsområde utanför Ljungan i syfte att stärka skyddet för Ljungans laxbestånd i anslutning till älven.

Därefter har rekryteringen av laxungar i Ljungan stigit påtagligt och beståndet har återhämtat sig som förväntat. Från och med 2026 bedöms återvandringen av vuxen lax till Ljungan inte längre vara påverkad av de tidigare sjukdomsutbrotten. Statusen för beståndet bedöms idag vara god. HaV bedömer därför att det finns skäl att lätta på nuvarande bestämmelse som förbjuder fiske av lax i Ljungan samt bestämmelser inom Ljungans yttre fredningsområde i syfte att öka möjligheten till fiske efter andra arter än lax och öring.

1.2 Beskrivning av vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

Den tillgängliga kvoten för svenskt fiske efter lax under 2026 är 7 152 laxar vilket motsvarar ca 73 procent av den totala kvoten som fördelades för fiske under 2025 (9 743 laxar). Eftersom 2026 års kvot kommer vara strikt begränsad väntas fisket inom kvoten till stor del styras mot kustområden med hög infiskningstakt och betydande andel vild lax i fångsten om ingen reglering kommer till stånd. Det skulle även resultera i ett tidigt fiskestopp och mycket begränsade möjligheter att styra fisket mot områden med hög andel odlad lax. Ett minskat uttag av odlad lax skulle öka exploateringen av vild lax inom kvoten, riskerar att öka felvandring av odlad lax och genetisk påverkan i älvar med vildlaxbestånd samt öka risken för täthetsinducerad spridning av sjukdomar när den odlade laxen ansamlas nedanför vattenkraftverken.

Eftersom andelen odlad lax är hög och laxen normalt återvandrar senare inom Luleälvens- och Skellefteälvens terminalfiskeområde skulle fisket inom dessa områden kraftigt begränsas om det inte ges någon möjlighet att bedriva ett fiske under längre tid inom dessa områden efter att fisket stoppats inom övriga delar av delområde 31. Det skulle innebära begränsade möjligheter att styra fisket mot den odlade laxen och därför öka uttaget av vild lax inom kvoten. På samma vis skulle uttaget av odlad lax inom kvoten minska om HaV inte beslutar om att fördela en separat kvot för fiske efter lax i delområde 30, alternativt om en mindre andel av kvoten fördelas för fiske i delområde 30.

Om inga åtgärder vidtas för att sänka och anpassa infiskningstakten i området finns en stor risk att fisket efter lax samt fisket med fasta redskap kommer stoppas bara ett fåtal dagar efter fiskets start. För att undvika överskridande av kvot behöver stoppet planeras med större säkerhetsmarginal. En sådan säkerhetsmarginal ökar risken för att kvoten inte kommer nyttjas som planerat. Ett tidigt stopp för fiske efter lax kommer även att resultera i en längre period då fiske med fasta redskap är förbjudet vilket påverkar fisket efter andra arter som bedrivs med samma redskap.

Om möjligheten till fiske med laxfångande redskap inte begränsas under tid som laxfiske är förbjudet, och förekomsten av lax i kustområdet bedöms vara hög kommer fisket resultera i betydande bifångster av lax. Eftersom möjligheten till utkast av lax är mycket begränsad under 2026 (ca 600 laxar) skulle det leda till att den tillgängliga kvoten för fiske efter lax kraftigt överskrids. Under tid förekomsten av lax i kustområdet bedöms vara hög och fångsterna till stor del består av lax, anses fiske med laxfångande redskap vara ett riktat fiske efter lax. Ett fiske under denna tid bedöms då inte heller vara förenligt med möjligheten att nyttja kvot som överförs

från 2025 med stöd av mellanårsflexibilitet och som under 2026 endast får användas för bifångster av lax.

Om alternativa lösningar för att göra redskapen ofiskande under tid som fiske är förbjudet inte kommer till stånd kommer det innebära stora praktiska utmaningar för fisket. Redskapen som används är stora och tar tid att både sätta ut och plocka in. En kort säsong för fiske av lax kommer sannolikt resultera i längre perioder med förbud för laxfångande redskap fram tills att laxen inte längre är så vanligt förekommande och fisket efter andra arter kan påbörjas. Nuvarande krav om att fiskhuset, eller andra anordningar avsedda för att fånga fisk eller stänga inne fisk, inte till någon del får anslutas till ledarmarna under tid som fiske är förbjudet, alternativt att fiskhuset får hållas ovan vattenytan vid fiske med puch up-fällor, skulle då innebära stora praktiska svårigheter för fisket. Vidare riskerar redskapen ta skada om fiskhuset hålls ovan vattenytan under längre tid på grund av väder- och vindexponering.

Om lättnaderna för Ljungan och fredningsområdet i anslutning till Ljungan inte genomförs skulle fisket inom dessa områden omfattas av striktare reglering på ett vis som inte bedöms motiverat utifrån beståndets status. Bestämmelserna i Ljungans fredningsområde skulle då begränsa fisket efter andra arter på ett sätt som inte bedöms motiverat. På samma vis skulle fisket i Ljungan omfattas av striktare nationella begränsningar jämfört med andra älvar i delområde 30. En striktare nationell reglering för fisket i älven minskar då också förutsättningarna för de lokala förvaltningsorganisationerna att själva utforma och anpassa regelverket utifrån de lokala förutsättningar som råder inom olika delar älven.

1.3 Beskrivning av de olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

Bedömning till grund för fördelning av nationell laxkvot har sin utgångspunkt i gällande EU-bestämmelser och beaktar status och skyddsbehov för laxbestånden, skillnader i tid för återvandringen av vilda och odlade laxbestånd samt möjligheten att öka andelen odlad fettfeneklippt lax i fångsten. Vidare beaktas möjligheten att uppnå en rimlig balans för att tillgängliggöra kvot för fiske efter lax längs hela den svenska kusten samt fiske med laxfångande redskap efter andra arter än lax under tid som fiske efter lax är förbjudet.

Målet att styra del av fisket mot odlad lax, och därav minska uttaget av vild lax inom kvoten, kan uppnås genom att tillgängliggöra en större del av kvoten för fiske inom områden med hög andel odlad lax i fångsterna där laxen normalt återvandrar senare. Detta kan åstadkommas genom att ta särskild hänsyn till fisket inom delområde 30, där andelen odlad lax är hög, genom att avsätta en kvot som förväntas möjliggöra fiske under större del av säsongen. Likaså genom att tillåta ett fiske under längre tid inom Skellefteälvens och Luleälvens terminalfiskeområden i delområde 31, där andelen odlad lax också är hög.

Ett alternativ till att avsätta del av kvoten för ett förlängt fiske inom Skellefteälvens och Luleälvens terminalfiskeområde skulle kunna vara att istället avsätta särskilda kvoter för dessa områden. Att fördela en mycket begränsad kvot på fler kvotområden skulle samtidigt ställa större krav och innebära stora utmaningar för den löpande kvotuppföljningen samt inför planering av fiskestopp inom respektive område. Risken är då stor att kvoten överutnyttjas alternativt underutnyttjas inom vissa områden.

Ett ytterligare alternativ till att tillgängliggöra kvot för fiske längs hela kusten inom delområde 31, inklusive ett förlängt fiske inom Luleälvens och Skellefteälvens terminalfiskeområde, där andelen odlad lax är hög, är att begränsa uttaget inom områden med betydande fångster och hög infiskningstakt i början av säsongen. Detta kan uppnås genom att begränsa den tillåtna tiden för fiske i norra delen av Bottenviken utanför Torneälven och Kalix älv, där infiskningstakten vanligen är hög i början av säsongen. På så vis tillgängliggörs kvot för fiske längs övriga delen av kusten i delområde 31, inklusive Skellefteälvens och Luleälvens terminalfiskeområden med hög andel odlad lax. Sådan förvaltningsmodell tillämpades under 2025 års fiske, då fiske med fasta redskap inom angivet område begränsades till en sammanhängande period på sex dagar. Dock bidrog en oväntat låg infiskningstakt under den aktuella perioden till att fångsterna blev lägre än väntat. En större del av kvoten fördelades därför för fiske längs övriga delar av kusten. Utfallet visar på utmaningen med mellanårsvariation i laxens återvandring och svårigheten att förutse fångstmängder inom olika områden på förhand. Genom erfarenheter från 2025 års fiske och med beaktande av att den nationella kvoten minskar med ytterligare 27 procent inför 2026 års fiske bedöms en begränsning av fisket i tid och rum inom vissa områden inte vara en lämplig åtgärd för att styra fiskets landningar.

Sänkt infiskningstakt kan uppnås genom att begränsa det totala antalet fasta redskap som varje enskild yrkesfiskare får använda. På så vis minskar den dagliga redskapsanvändningen och därmed förväntas den totala landningen av lax per dag minska. Eftersom samtliga yrkesfiskare som bedriver fiske efter lax med fasta redskap inom delområde 31 måste anmäla utplacerade redskap till HaV är det möjligt att anpassa redskapsbegränsningen för varje enskild licensinnehavare baserat på tidigare års redskapsanvändning. En begränsning som förhåller sig proportionerligt till antalet redskap som varje enskild licensinnehavare anmält till HaV under innevarande år kommer påverka samtliga berörda yrkesfiskare likvärdigt. Av samma skäl väntas begränsningen inte nämnvärt påverka den relativa fördelningen av fångst mellan enskilda yrkesfiskare jämfört med tidigare år. Påverkan på konkurrensförhållandena mellan yrkesfiskare väntas därför bli begränsad. En ytterligare fördel är att effekten i form av minskad redskapsanvändning bli förutsägbar eftersom begränsningen är direkt kopplad till tidigare års redskapsanvändning.

Ett alternativ till att begränsa antalet tillåtna redskap för varje enskild yrkesfiskare baserat på tidigare års redskapsanvändning, är att istället införa en generell begränsning för det maximala antalet fasta redskap som får användas vid yrkesfiske med fasta redskap i havsområdet. Begränsningen kommer då enbart påverka de yrkesfiskare som under tidigare år använt en redskapsmängd som överstiger det maximala antalet tillåtna redskap. Följaktligen kommer konsekvenserna bli störst för de yrkesfiskare som investerat mest i fisket genom inköp och utplacering av de största antalet redskap. Av samma skäl väntas begränsningen avsevärt påverka den relativa fördelningen av fångst mellan enskilda fiskare med risk för betydande negativ påverkan på konkurrensförhållanden. Begränsningen hindrar inte heller de yrkesfiskare som under tidigare år använt en redskapsmängd som understiger det maximala antalet tillåtna redskap från att öka redskapsmängden. Detta skulle kunna påverka konkurrensförhållandena mellan berörda yrkesfiskare ytterligare samtidigt som begränsningens effekt i form av minskad redskapsanvändning blir oförutsägbar.

Ett tredje alternativ till begränsning för att sänka infiskningstakten kan vara att senarelägga tillåten start för fiske efter lax med fasta redskap i havsområdet. Den 17 juni, då fisket efter lax med fasta redskap tidigast får starta, sammanfaller vanligen med den period då det största

antalet laxar passerar kustområdet på sin återvandring mot älvarna. En senarelagd start kan innebära att fisket sker under en senare del av laxens återvandring då förekomsten av lax i havsområdet oftast har minskat. Det skulle också kunna innebära att fisket till större del styrs mot odlad fettfeneklippt lax som återvandrar senare. Det är dock mycket osäkert hur en senarelagd start skulle påverka infiskningstakten eftersom såväl mängden återvandrande lax som tiden för laxens återvandring varierar mellan år. En senarelagd start skulle därtill påverka fiskets lönsamhet negativt eftersom laxen normalt betingar ett högre marknadsvärde tidigt under säsongen (före midsommar).

Behovet av att begränsa betydande bifångster av lax under tid som laxfiske är förbjudet och förekomsten av lax i kustområdet bedöms vara hög, kan uppnås genom att förbjuda fiske med laxfångande redskap under denna tid. Fisket med laxfångande redskap efter andra arter än lax kan sedan återupptas när förekomsten av lax i kustområdet bedöms vara låg och det inte längre anses vara möjligt att bedriva ett riktat fiske efter lax. Eventuella fångster av lax under denna tid anses då vara en bifångst vid fiske efter andra arter. Ett alternativ till att införa ett generellt redskapsstopp för laxfångande redskap under tid som laxfiske är förbjudet och förekomsten av lax bedöms vara hög, är att endast tillåta användning av skonsamma och selektiva redskap som möjliggör återutsättning av lax eller helt undviker fångster av lax samtidigt som fiske efter andra arter bedrivs. Dock bedöms en sådan reglering i dagsläget inte vara möjlig eftersom gällande EU-bestämmelser kraftigt begränsar mängden tillåtet utkast vid fiske med redskap som är undantagna från landningsskyldigheten. Det finns inte heller några selektiva redskapstyper utvecklade för att undvika fångst av lax samtidigt som fisket efter andra arter bedrivs.

Alternativa möjligheter att göra fasta redskap ofiskande under tid som fiske med redskapen är förbjudna bedöms vara att göra ledarmen icke ledande på ett sätt som inte hindrar fiskens fria gång. Laxen har då större möjligheter att passera redskapet utan att fångas i fiskhuset eller andra anordningar avsedda att fånga eller stänga inne fiske. En förutsättning bedöms vara att ledarmen görs icke ledande ut till ett avstånd från redskapets mynning som anses vara tillräckligt för att lax och annan fisk ska ges möjlighet att passera utan att fångas i redskapet. Alternativa lösningar skulle kunna vara att stänga fiskhuset eller redskapets ingångsöppningar för att säkerställa att lax och annan fisk inte kan fångas i redskapet. Några sådana tekniska lösningar finns dock inte utvecklade och testade i dagsläget.

Lättnaderna för fiske efter lax i Ljungan kan uppnås genom att återgå till de bestämmelser som var gällande innan bestämmelserna skärptes till syfte att stärka skyddet för den vilda laxen i Ljungan. Ett alternativ till att helt återgå till tidigare bestämmelser är att tillåta fiske efter lax i Ljungan men med mer strikta nationella begränsningar, t.ex. genom införande av maximimått eller begränsningar av fisket i tid och rum.

Lättnader för fiske i fredningsområdet Ljungan yttre skulle kunna uppnås genom att återgå till de bestämmelser som var gällande innan bestämmelserna skärptes till syfte att stärka skyddet för den vilda laxen i Ljungan. Det skulle bl.a. innebära utökade möjligheter till fiske med nät efter andra arter än lax och öring inom större delen av fredningsområdet samt möjligheter till fiske med fasta redskap högre än 1,5 meter i Ljungan yttre fredningsområde efter andra arter än lax och öring. Ett alternativ till att helt återgå till tidigare bestämmelser är att tillåta vissa utökade möjligheter för fiske med nät samt fiske med fasta redskap efter andra arter än lax och inom delar av området samtidigt som ett fortsatt stärkt skydd för Ljungans laxbestånd beaktas. Bl.a. genom

att utforma begränsningen på ett sätt som minskar risken för bifångster av lax på sin vandring till och från älven.

1.4 Beskrivning av det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl

Mot bakgrund av erfarenheter från tidigare års laxfiske föreslår HaV att 52 laxar fördelas till delområde 22–29 för eventuella bifångster av lax vid fiske efter andra arter. För fiske i delområde 30 föreslås en fördelning på 2 000 laxar. Resterande del av kvoten motsvarande 5 100 laxar föreslås fördelas för fiske i delområde 31.

När det återstår ca 800 laxar av kvoten i delområde 31 föreslås HaV kunna besluta om att fiske av lax med bl.a. fasta redskap i området helt eller delvis ska förbjudas. Ett fortsatt fiske på den resterande delen av kvoten bör därefter kunna tillåtas inom Skellefteälvens och Luleälvens terminalfiskeområden, där andelen odlad lax är hög och laxen normalt återvandrar senare. Därigenom ökar andelen odlad lax som fångas inom kvoten, vilket förväntas bidra till ett stärkt skydd för den vilda laxen genom ett minskat uttag av vild lax inom kvoten. I de fall slutlig återstående kvot är begränsad i samband med att fisket delområde 31 stoppas, bör ett fortsatt fiske inom Skellefteälvens terminalfiskeområde prioriteras i första hand. Detta eftersom fisket inom området nästan uteslutande bedrivs riktat på odlad fettfeneklippt lax samt att möjligheten till fiske av lax tidigare under säsongen är klart mer begränsat jämfört med Luleälvens terminalfiskeområde.

Förslaget till fördelning av kvot bedöms vara det mest lämpliga med beaktande av mål om att styra del av fisket inom kvoten mot odlad fettfeneklippt lax samtidigt som förutsättningarna för fiske längs hela den svenska kusten i delområde 30 och 31 beaktas.

Det mest lämpliga alternativet för att sänka infiskningstakten inom delområde 31 bedöms vara att införa en begränsning av antalet fasta redskap för varje enskild yrkesfiskare i proportion till tidigare års redskapsanvändning. Detta eftersom effekten av en sådan begränsning blir förutsägbar och kommer påverka samtliga berörda yrkesfiskare på liknande sätt. Begränsningen väntas inte heller ge någon större påverkan på den relativa fördelningen av fångst mellan yrkesfiskare och får därför begränsad påverkan på konkurrensförhållanden. Sammantaget anses begränsningen vara den mest effektiva åtgärden för att uppnå syfte och mål om att sänka infiskningstakten. Därtill kan perioden som fiske med fast redskap är tillåtet förlängas, liksom att möjligheten till kvotuppföljning och planering av fiskestopp blir bättre så att kvoten kan nyttjas som planerat. Liknande bestämmelser har föreslagits gälla inom Torneälvens havsområde där fisket regleras och begränsas genom ändring i förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

För att enskilda yrkesfiskare inte ska drabbas oproportionerligt vid händelse av en avvikande redskapsanvändning under ett enskilt år, bör begränsningen förhålla sig till det högsta antalet redskap som anmälts till Havs- och vattenmyndigheten under de två senaste åren. Vid ett ojämnt antal anmälda redskap bör det högsta antalet tillåtna redskap avrundas uppåt till närmsta heltal. Vidare bedömer HaV det rimligt att undanta licensinnehavare som under vardera av de två senaste åren anmält färre än tre fasta redskap eftersom dessa licensinnehavare inte nämnvärt bedöms påverka infiskningstakten och därmed syftet med bestämmelsen. På samma vis bör fiske som bedrivs inom Skellefteälvens terminalfiskeområde samt fr.o.m. den 25 juni i Luleälvens terminalfiskeområde vara undantagna begränsningen eftersom fisket inom dessa områden och under dessa tider till övervägande del landar odlad fettfeneklippt lax.

Eftersom syftet med begränsningen är att minska den dagliga landningen av lax bör begränsningen endast vara gällande under tid som förekomsten av lax i havsområdet anses möjliggöra ett riktat fiske efter lax. Efter den 25 juli bedöms förekomsten av lax i havsområdet vara låg och fisket kan då betraktas vara riktat efter andra arter. Redskapsbegränsningen bör därför inte vara gällande efter detta datum.

Med hänsyn till ovanstående föreslås att det vid yrkesfiske med fasta redskap i havsområdet från och med den 17 juni till och med den 25 juli endast är tillåtet att placera ut och använda hälften av de redskap som yrkesfiskaren anmält till Havs- och vattenmyndigheten för havsområdet år 2024 eller 2025. Antalet tillåtna redskap ska beräknas baserat på det år då yrkesfiskaren anmält det högsta antalet redskap för utplacering i havsområdet och vid ett ojämnt antal anmälda redskap ska hälften av det antalet redskap avrundas uppåt till närmsta heltal.

Under antagande att samtliga berörda yrkesfiskare som berörs använder det maximala antalet tillåtna redskap väntas bestämmelsen begränsa den totala redskapsanvändningen i delområde 31 till maximalt 169 redskap under 2026 (inklusive Torneälvens havsområde som föreslagits omfatta samma bestämmelser genom ändringar i fiskeförordningen). Jämfört med 2024 och 2025 års redskapsanvändning motsvarar redskapsmängden en minskning med ca 42 respektive 33 procent. Av det maximala antalet tillåtna redskap inom delområde 31 beräknas redskapsanvändningen inom Torneälvens havsområde utgöra ca 41 procent.

Som det mest lämpliga alternativet för att göra fasta redskap ofiskande under tid som fiske med redskapen är förbjudet föreslår HaV att ledarmarna ska vara upprullade ut till ett avstånd av minst 20 meter utanför den räta linjen mellan de två yttersta punkterna för redskapets mynning, på ett sätt som inte hindrar fiskens fria gång. Avståndet bedöms tillräckligt för att lax och övrig fisk ska kunna passera redskapet samtidigt som åtgärden bedöms vara praktisk hanterbar för fisket. Kontroll och tillsyn av regelefterlevnad bedöms genom denna metod vara möjlig både från flyg och till sjöss.

I frågan om att lätta på förbudet för fiske efter lax i Ljungan bedöms en återgång till tidigare gällande bestämmelser vara de mest lämpliga. En mindre strikt nationell begränsning skapar bättre förutsättningar och större flexibilitet för lokala förvaltningsorganisationer i Ljungan att själva styra och anpassa förvaltningen utifrån rådande förutsättningar och beståndets fortsatta utveckling.

I fredningsområdet utanför Ljungan föreslås vissa lättnader för fiske med nät samt fiske med fasta redskap fredningsområdet Ljungan yttre. En mer försiktig ansats inom Ljungans fredningsområde anses lämplig för att säkerställa att en större andel av den återvandrande laxen tar sig upp i älven. Inom fredningsområdet som omfattas av nationella bestämmelser finns inte heller samma flexibilitet att anpassa bestämmelserna under pågående säsong vid händelse av en negativ beståndsutveckling. Hav föreslår därför att nuvarande bestämmelser ska bibehållas i den inre delen av fredningsområdet (Ljungan och Selångersån) medan vissa lättnader för fiske med nät och fiske med fasta redskap kan genomföras i den yttre delen av fredningsområdet (Ljungan yttre). I frågan om fiske med fasta redskap i den yttre delen av fredningsområdet föreslår HaV att Länsstyrelsen ska ges möjlighet att bevilja tillstånd för den som bedriver fiske med stöd av fiskelicens att fiska med två fasta redskap förutsatt att det kan tillåtas ur fiskevårdssynpunkt samt att redskapen är undantagna från landningsskyldigheten. På så vis kan lämpligheten för tillstånd att fiska med fasta redskap anpassas efter rådande beståndssituation och prövas i varje enskilt

fall. Krav på att redskapen ska vara undantagna från landningsskyldigheten är en förutsättning för att möjliggöra återutsättning av lax i enlighet med gällande förbud för fiske efter lax.

2 Förslagets relation till EU-rätten

2.1 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreskriftsförslagen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Den gemensamma fiskeripolitiken omfattar åtgärder för bevarande och förvaltning av levande marina biologiska resurser samt förvaltning av fiskerier och flottor som nyttjar sådana resurser. Medlemsstaterna ska bestämma hur deras nationella tilldelning av fiskemöjligheter ska fördelas och därvid ta vissa hänsyn (se art. 16 och 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013, den så kallade grundförordningen.²). Förslaget överensstämmer med dessa skyldigheter.

3 Rättsliga grunder

3.1 Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

HaV har enligt 2 kap. 7 § förordningen (1994:1617) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen bemyndigande att meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som förbjuder eller begränsar fisket med avseende på vilken fisk som får fångas, användningen av fiskefartyg, fiskemetoder eller fiskeredskap, och fiske inom vissa områden eller för vissa ändamål.

Av 5 kap. 7 § samma förordning framgår att HaV får meddela de föreskrifter som behövs för tillsynen och kontrollen av efterlevnaden av EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken och nationella föreskrifter på området.

4 Analys av förslagets konsekvenser

4.1 Beskrivning av de övergripande konsekvenserna

Minskningen av total tillgänglig kvot att fördelad för riktat fiske efter lax under 2026, motsvarande ca 27 procent jämfört med 2025, är en direkt följd av beslutade EU-bestämmelser om tillgängliga fiskemöjligheter för fiske efter lax i Östersjön 2026 samt beslut om att endast använda mellanårsflexibiliteten för bifångster av lax. Direkta kostnadsmässiga konsekvenser eller andra konsekvenser av dessa beslut är alltså inte en följd av förslagen i denna remiss. Direkta jämförelse av faktiska fångstmängder med tidigare år inom olika områden är därav inte heller relevant för att beskriva de förväntade konsekvenser som följer av denna remiss.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1954/2003 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2371/2002 och (EG) nr 639/2004 och rådets beslut 2004/585/EG

HaV:s förslag till fördelning av kvot väntas styra del av fisket inom kvoten mot områden med hög andel odlad lax. På så vis minskar exploateringen av vild lax inom kvoten vilket leder till ett stärkt skydd för de vilda laxbestånden. En högre fångst av odlad lax minskar också risken för felvandring och genetisk påverkan i älvar med vildlaxbestånd samt minskar risken för täthetsinducerad spridning av sjukdomar när den odlade laxen ansamlas nedanför vattenkraftverken.

Begränsningen av det maximala antalet tillåtna redskap i delområde 31 väntas sänka den dagliga fångstmängden av lax. Fisket efter lax inom den tillgängliga kvoten kommer därmed istället kunna bedrivas under en längre period. Ett färre antal redskap kommer även att sänka exploateringsgraden under de dagar fiske bedrivs och fisket kan därmed riktas mot en större del av det återvandrande laxbeståndet. Därav minskar risken för överexploatering av enskilda storleksklasser eller delbestånd som kan återvandrar till älvarna vid vissa tider.

Eftersom den tillgängliga kvoten för fiske efter lax under 2026 är strikt begränsad väntas förslaget inte få några direkta konsekvenser för de totala fångstmängderna av lax. Förslaget begränsar inte möjligheten till ett fullt kvotnyttjande. Istället bedöms förslaget skapa bättre förutsättningar att nyttja kvoten som planerat vilket väntas gynna fisket.

Förslaget om en alternativ metod för att göra de fasta redskapen ofiskande väntas underlätta hanteringen av de fasta redskapen när riktat fiske av lax inom kvoten stoppas och fiske med fasta redskap är förbjudet.

Förslag om att åter tillåta fiske efter lax i Ljungan väntas gynna de lokala förvaltningsorganisationerna i Ljungan genom utökade möjligheter att upplåta och anpassa fisket av lax i Ljungan. Förslaget kommer sannolikt bidra till ett mer attraktivt fiske i älven med utökade intäkter, bidra till utökade förutsättningarna för lokal turism samt i högre utsträckning gynna den lokala ekonomin i närområdet.

Lättnader som föreslås i den yttre delen av Ljungans fredningsområde kommer skapa bättre förutsättningar för såväl fritidsfiske som yrkesfiske att bedriva fiske med nät efter andra arter än lax och öring, däribland fiske efter sik, abborre och sill/strömming. Förslaget kan på så vis bidra till ökad attraktion för lokalbefolkning såväl som småskaligt yrkesfiske. Länsstyrelsens möjlighet att bevilja tillstånd för den som bedriver fiske med stöd av fiskelicens att fiska med högst två fasta redskap kan till viss del komma att gynna möjligheten till småskaligt yrkesfiske inom området.

Sammanfattningsvis beaktar förslaget status och skyddsbehov för enskilda laxbestånd, fiskets bedrivande, skillnader i tid för återvandringen av vilda och odlade laxbestånd samt möjligheten att öka andelen odlad fettfeneklippt lax i fångsten. Utifrån givna förutsättningar bedöms förslaget vara förenligt med en långsiktigt hållbar förvaltning av de svenska vildlaxbestånden och därmed bidra till miljömålen Hav i balans samt en levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt växt och djurliv.

4.2 Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för

4.2.1 Staten

Förslaget kommer ställa vissa ökade krav på kontrollmyndigheter genom ökade behov av såväl administrativa kontroller som kontroller till sjöss. Detta för att säkerställa att varje enskild berörd

yrkesfiskare inte anmäler fler redskap än vad som är tillåtet och att det faktiska antalet utplacerade redskap i havsområdet inte överskrider antalet anmälda och tillåtna redskap. Förslaget om att ledarmarna ska vara upprullade ut till ett avstånd av minst 20 meter utanför den rätta linjen mellan de två yttersta punkterna för redskapets mynning, på ett sätt som inte hindrar fiskens fria gång, under tid som fiske med fasta redskap är förbjudet kommer kräva viss utökad kontroll av regelefterlevnad.

Förslagen väntas dock inte resultera i några betydande kostnadsökningar jämfört med den verksamhet som redan bedrivs.

4.2.2 Kommuner och regioner

Förslagen bedöms inte medföra några kostnader eller intäkter för kommuner eller regioner.

4.2.3 Företag

Förslaget påverkar totalt 23 enskilda fiskelicensinnehavare i delområde 30 och 44 enskilda fiskelicensinnehavare i delområde 31 som under år 2025 redovisade fiske med fast redskap. Under samma år var det 23 enskilda fartyg som någon gång landade lax i delområde 30 och 42 som någon gång landade lax i delområde 31. Samtliga berörda företag är mikroföretag med en eller ett fåtal anställda.

För totalt 41 fartyg härrörde minst 50 procent av det totala landningsvärdet från laxfiske. Av dessa 41 fartyg återfanns 29 stycken delområde 31 (69 procent av det totala antalet fartyg). Resterande 12 fartyg återfanns i delområde 30 (52 procent av det totala antalet fartyg). Antalet licensinnehavare uppgick till totalt 39 personer, vilket styrker att nästan varje licens motsvaras av ett specifikt fartyg. Den totala infiskade vikten för aktuella fartyg uppgick till drygt 80 ton (80 168 kg). Merparten av fångsten, nästan 60 ton, landades i delområde 31, vilket är en följd av att en större andel av kvoten fördelades till området. Det bekräftar också områdets betydelse för det svenska laxfisket. Det samlade ekonomiska värdet av fångsten landade på cirka 5,7 miljoner kronor. Förädlingsvärdet, som här definieras som landningsvärdet minus de operativa kostnaderna, uppskattas preliminärt till cirka 1,6 miljoner kronor totalt. Det innebär att en betydande del av intäkterna går åt till att täcka löpande utgifter för drift och utrustning. När det gäller sysselsättning beräknas 34 personer vara sysselsatta inom denna del av fiskenäringen. Majoriteten av de arbetande (25 personer) är verksamma i delområde 31, vilket korrelerar väl med det högre antalet fartyg och den större fångstmängden i delområde 31. Aktuella siffror speglar enbart fiskeaktiviteten och inte efterföljande beredningsled. I många fall genererar fångsten ett högre värde för den enskilde företagaren genom egen beredning och försäljning i senare förädlingsled.

Fartygssegmentet som har minst 50 procent av det totala landningsvärdet från fisket av lax står för en dominerande del av det totala laxfisket. I delområde 30 utgör segmentet 80 procent av fångsterna och värdet, medan motsvarande siffra för delområde 31 uppgår till hela 90 procent. Detta bekräftar att segmentet täcker den absoluta huvuddelen av det totala laxfisket i dessa områden.

Förslag om fördelning av den svenska laxkvoten påverkar tillgängliga fiskemöjligheter inom olika kustområden vilket alltid medför en påverkan på konkurrensförhållanden mellan enskilda företag. Förslaget innebär att ca 28 respektive 71 procent av tillgänglig nationell kvot fördelas till

delområde 30 respektive delområde 31. Fördelningen av nationell kvot mellan de båda områdena är därmed likvärdig med 2025 års fördelning då ca 26 respektive 74 procent av tillgänglig kvot fördelades till delområde 30 respektive delområde 31. Sett till den relativa andelen av kvot som fördelas för fiske inom de båda områdena bedöms förslaget därför få begränsad påverkan för konkurrensförhållanden mellan enskilda företag.

Den kvot som under 2025 föreslogs reserveras för ett förlängt fiske inom Skellefteälvens och Luleälvens terminalfiskeområde senare under säsongen motsvarade ca 14 procent av total fördelad kvot till delområde 31. I förslaget inför 2026 års fiske motsvarar denna andel ca 15 procent. Förslaget väntas därför inte nämnvärt påverka konkurrensförhållandena jämfört med 2025 års fiske. Att en viss andel av kvoten reserveras för ett förlängt fiske inom Skellefteälvens och Luleälvens terminalfiskeområde kan innebära vissa konkurrensfördelar för de företag som bedriver fiske inom området eftersom fisket med fast redskap efter lax och andra arter kan bedrivas under längre tid. Eftersom laxen normalt återvandrar senare till dessa områden innebär det däremot inte nödvändigtvis en utökad möjlighet till fiske riktat efter lax.

Förslaget om att begränsa det maximala antalet fasta redskap per licensinnehavare i delområde 31 kommer innebära att vissa redskap inte kan användas för fiske under tid som riktat fiske av lax är tillåtet. Detta kan medföra en indirekt kostnad eftersom fasta redskap är dyra i inköp (ca 100 000 kr). Under åren 2024 och 2025 anmäldes totalt 292 respektive 252 fasta redskap för fiske i delområde 31. Den totala redskapsmängden som används per yrkesfiskare varierade från som minst ett fast redskap till som mest 25 fasta redskap.

Fisket av lax begränsas i första hand av tillgänglig nationell kvot samt hur denna kvot fördelas. Förslaget om en individuell redskapsbegränsning som förhåller sig till tidigare års redskapsanvändning väntas därför inte nämnvärt påverka fördelning av totala fångstmängd mellan enskilda fiskare och företag. De direkta konsekvenserna i termer av inkomstbortfall eller ändrade konkurrensförhållanden som en följd av förslaget väntas därför bli begränsade.

Fasta redskap är stora och kräver en betydande arbetsinsats i samband med utplacering. En begränsning av antalet fasta redskap innebär minskade arbetsinsatser och kostnader för utplacering av redskapen. Förutsatt att fisket istället kan bedrivas under längre period innan tillåten fångstmängd har fiskats upp, kan förslaget gynna den enskilda yrkesfiskaren, jämfört med att ett större antal redskap placeras ut för fiske under en kortare period. I vilken utsträckning förslaget kommer bidra till en förlängd period för fiske efter lax samt fiske med fasta redskap är svårt att förutse eftersom infiskningstakten, utöver redskapsmängd, även påverkas av mängden lax som återvandrar samt var och när laxen återvandrar. Fångsternas omfattning skiljer sig därtill mellan olika redskapsplatser. Eftersom varje yrkesfiskare sannolikt kommer välja att fiska på de platser som normalt genererar de högsta fångsterna är det svårt att förutse hur förslaget kommer påverka den faktiska fångsten av lax per dag. Klart är dock att redskapsbegränsningen kommer minska den dagliga fångsten av lax jämfört med ett scenario utan redskapsbegränsning.

Det är svårt att förutse hur den tillgängliga kvoten som fördelas till respektive område kommer fördelas mellan enskilda områden och licensinnehavare eftersom mängden lax såväl som tiden för laxens återvandring till olika kustområden och älvar kan skilja sig mellan år. När kvoten är begränsad får denna variation en allt större betydelse för hur landningarna slutligen fördelas. Det är sannolikt att licensinnehavare som bedriver fiske norra delen av delområde 31 utanför Torneälven och Kalixälven kan komma att ges en viss konkurrensfördel eftersom förekomsten av

lax vanligen är hög inom dessa områden när fisket påbörjas den 17 juni. Därmed är det också sannolikt att en större andel av kvoten kommer landas inom dessa områden under 2026.

4.2.4 Andra enskilda

Förslaget bedöms inte medföra några kostnader eller intäkter för andra enskilda.

4.3 Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än sådana som anges i punkten 1

Inte aktuellt

4.4 Redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

Genom förslag om att återuppta fiske med laxfångande redskap efter andra arter än lax fr.o.m. den 25 juli inom delområde 31 förväntas förslaget få begränsade konsekvenser för fisket efter andra arter. Däribland det för yrkesfisket viktiga fisket efter sik som till stor del bedrivs senare under säsongen. Eventuella fångster av lax efter den 25 juli anses då vara en bifångst vid fiske efter andra arter. Dessa fångster kommer då avräknas sparad kvot från 2025 som överförs med stöd av mellanårsflexibiliteten enligt art 15.9 i grundförordningen och som under 2026 endast får användas för bifångster av lax.

För att enskilda yrkesfiskare i delområde 31 inte ska drabbas oproportionerligt vid händelse av en avvikande redskapsanvändning under ett enskilt år ska redskapsbegränsningen utgå från det högsta antalet fasta redskap som anmälts till Havs- och vattenmyndigheten under år 2024 eller 2025. Vid ett ojämnt antal anmälda redskap föreslås begränsningen för det högsta antalet tillåtna redskap avrundas uppåt till närmsta heltal. Vidare har förslagets anpassats för att inte vara gällande under tid då fiske med fasta redskap bedrivs riktat efter andra arter än lax.

Förslaget om att göra fasta redskap ofiskande genom att ledarmarna ska vara upprullade syftar till att underlätta hanteringen av fasta redskap till följd av en förväntat kort period för fiske av lax samt en längre period då fiske med fasta redskap är förbjudet.

4.5 Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

De föreslagna bestämmelserna bör träda ikraft så snart som möjligt. Detta eftersom att bestämmelserna måste träda i kraft innan laxfisket i delområde 31 påbörjas den 17 juni. Vid denna tidpunkt måste samtliga fiskelicensinnehavare som omfattas av förslag till redskapsbegränsningar haft möjlighet att tillgodose information om hur många redskap fiskelicensinnehavaren kan få sätt ut under 2026.

Yrkesfisket kommer att informeras genom myndighetens e-postutskick "Fiskenytt". Särskilda informationsinsatser kommer att ske genom pressmeddelande och information på HaV:s web. Länsstyrelserna kommer uppmanas att sprida information genom sina informationskanaler.

4.6 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Konsekvenserna av förslaget kommer följas upp och utvärderas löpande under 2026. Dels genom löpande uppföljning av fiskets omfattning och infiskningstakt under pågående fiske, dels genom sammanställning och analys efter fiskets avslut.

5 Kommuner och regioner

Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen.